

STEFNIR

1. TÖLUBLAÐ • 49. ÁRGAÐUR 1998

HÆGRI

VINSTRI

getum við enn greint á milli?

Þ

David Oddsson, forseti Íslands, tveitir um breytta mynd Sjámannalanna

Bresk stjórnsmál í brennidepli:

HVERT STEFNIR TONY BLAIR?

eftir Baldur Þórhallsson

**RÍKISSTJÓRN UNDIR FORYSTU
VERKAMANNAFLOKKSINS
LEGGUR FRAM BREYTINGAR Á
VELFERÐARKERFINU SEM
ÍHALDSFLOKKURINN LÉT SIG
AÐEINS DREYMA UM AÐ GERA.**

Sígurganga breska Verkamannaflokksins undir forystu Tony Blair verður varla stöðvuð í bráð. Slagorð forsætisráðherrans um nýtt Bretland, að færa valdið til fólksins og að Bretland muni leiða Evrópusamband framtíðarinnar hafa náð eyrum kjósenda og tryggt yfirgnæfandi stöðu flokksins í breskum stjórnmálum. Kjósendur flykkja sér enn um flokkinn en þegar lítið er á bresku dagblöðin birtist hins vegar

mun sundurleitari mynd. Það er einkar áhugavert að fylgjast með því hvernig blöðin hafa breytt um afstöðu til ríkisstjórnarinnar frá því að hún tók við völdum. Gömul flokksblöð Verkamannaflokksins vanda forsætisráðherranum og fylgisveinum hans ekki kveðjurnar meðan að hörðustu íhalds-

blöð Thatcheráratugarins, eins og til dæmis „The Daily Telegraph“, „The Times“ og útbreiddasta blað Bretlandseyja, slúðurblaðið „The Sun“, eru skyndilega orðin bandamenn ríkisstjórnarinnar í daglegri orrahríð stjórnmálanna. Einn virtasti greinarhöfundur „The Guardian“, Polly Toynbee, orðaði

**GÖMUL FLOKKSBLÖÐ VERKAMANNAFLOKKSINS VANDA
FORSÆTISRÁÐHERRANUM OG FYLGISVEINUM HANS EKKI
KVEÐJURNAR MEDAN AÐ HÖRÐUSTU ÍHALDSBLÖÐ
THATCHERÁRATUGARINS ERU SKYNDILEGA ORÐIN
BANDAMENN RÍKISSTJÓRNARINNAR Í DAGLEGRI
ORRAHRÍÐ STJÓRNMÁLANNA.**

ástandið þannig: „Blöð Rupert Murdoch eru ekkert annað en áróðurssneplar ríkisstjórnarinnar þar sem birtar eru fréttatilkynningar hennar án nokkurrar vitrænnar greiningar á efnisinnihaldi þeirra“. Hvað veldur þessum sinnaskiptum blaðanna, sem einungis fyrir nokkrum mánuðum var hægt að ganga að sem vísun flokksblöðum?

SÖNN STEFNA EÐA SVIK VIÐ TRYGGA KJÓSENDUR

Í fyrsta lagi gleðjast gömlu íhaldsblöðin yfir því að flestar framkvæmdir stjórnar íhaldsflokksins til 18 ára standa óhaggaðar. Verkamannaflokkurinn heldur uppi svipaðri efnahagsstefnu, einkavæðing heldur áfram og eitt helsta markmið ríkisstjórnarinnar er að halda útgjöldum til velferðarkerfisins í skefjum.

Í öðru lagi fá blöð fjölmiðlakónsins Murdoch að starfa án nokkurra takmarkana á því hversu langt þau mega seilast inn í einkalíf fólks og hversu illa þau mega skrifa um fólks, sem þau telja ógna sér eða ríkjandi samfélagsskipan. Blair hefur lofað að þessu verði ekki breytt og uppskorið gremju margra þingmanna flokksins.

Í þriðja lagi, ef lítið er til áður tryggja stuðningsblaða Verkamannaflokksins, ríkir megn óánægja meðal þeirra sem og óháðra blaða eins og „The Independent“ um stefnuleysi ríkisstjórnarinnar, sem þau kalla svo. Þau fullyrða að Tony Blair hafi sviðið trygga kjósendur Verkamannaflokksins. Þau hafa margt til síns máls.

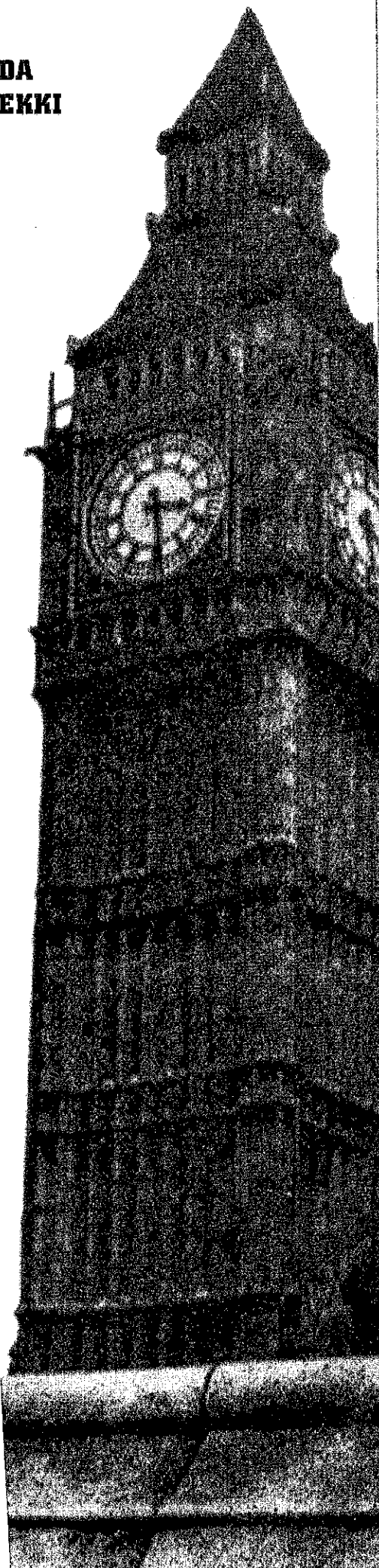
STJÓRNARSTEFNAN BREYTIST

Miklar væntingar voru gerðar til ríkisstjórnar Tony Blair þegar hún tók við völdum og hún stóð undir mörgum þeirra á fyrstu vikum valdatímans. Félagsmálasáttmáli Evrópusambandsins var staðfestur, auknu fé var varið til mennta- og heilbrigðismála, reynt hefur verið markvisst að finna vinnu fyrir ungt atvinnulaust fólk, þróunar- aðstoð tengd við mannréttindi og lögfestingu á mannréttindasáttmála Evrópu var lofað, sem og einnig lögfestingu lágmarkslauna svo fátt eitt sé nefnt. En blákaldur veruleiki ríkisbúskaparins hefur leitt til stefnubreytingar. Stjórnin hafði einungis

setið í nokkra mánuði þegar félagsleg aðstoð við einstæðar mæður og fatlaða var skorin niður, skólagjöld tekin upp í háskólum og allsherjar uppstokkun velferðarkerfisins boðuð með það að markmiði að skera niður útgjöld enn frekar. Lögfestingu lágmarkslauna hefur verið slegið á frest og nýjar tillögur hljóða upp á að lágmarkslaun nái ekki til fólks undir 25 ára aldri og nýs fólks á vinnumarkaði, svo sem fyrrverandi atvinnuleysingja og heimavinnandi húsmæðra. Þetta eru einmitt þeir hópar sem eru á lægstum launum í dag. Ákveðnar greinar Mannréttindasáttmála Evrópu munu líklega ekki verða látnar ná til trúarlegra stofnana og fjölmiðla og mannréttindamál í Kína eru í fyrsta skipti í áratugi ekki gagnrýnd af bresku ríkisstjórninni.

TONY ERTU AÐ LIUGA AÐ OKKUR?“

Ríkisstjórn undir forystu Verkamannaflokksins leggur fram breytingar á velferðarkerfinu sem íhaldsflokkurinn lét sig aðeins dreyma um að gera. Það gengur gjörsamlega fram af mörgum gömlum fylgismönnum Verkamannaflokksins að hann skuli setja á skólagjöld í háskólum og leggja til umræðu í þjóðfélaginu um hvort sjúklingar eigi að greiða fyrir læknaaðstoð. Stefnuleysið er algert innan velferðargeirans og nú hefur allur niðurskurður til einstæðra mæðra og fatlaðra verið dreginn til baka og bætt um betur með því að auka greiðslur til þessara einstaklinga. Ofan á allt þetta bætast síðan upplýsingar um að Verkamannaflokkurinn þiggi fjármagn frá fyrirtækjum og efnamiklum einstaklingum eins og íhaldsflokkurinn gerði meðan að hann var í aðstöðu til að liðka fyrir ákveðnum hagsmunum. Frægasta dæmið er milljón punda greiðsla frá „Formula One“ kappakstrinum, til að tryggja að Verkamannaflokkurinn stæði ekki við kosningaloforð sitt um að banna allar tóbaksauglýsingar. Tony Blair tók sjálfur ákvörðunina um þá stefnubreytingu að „Formula One“ fengi undanþágu frá banni við tóbaksauglýsingum. Í framhaldi af þessu beitti ríkisstjórnin sér ekki af minni hörku

en íhaldsstjórnin gerði á sínum tíma gegn allsherjar banni við tóbaksauglýsingum innan Evrópusambandsins. Að sjálfsögðu sagði Blair að peningagreiðslan hefði engin áhrif haft á stefnubreytingu ríkisstjórnarinnar. Peningum var engu að síður skilað til baka eftir allsherjar klúður í tengslum við þetta versta hneyksli stjórnarinnar til þessa, sem varpaði skugga á geislabaug sjálfs forsætisráðherrans. Aðalfyrirsögn á forsiðu „The Guardian“ spurði meira að segja „Tony ertu að ljúga að okkur?“

YFIRLÝSINGAGLEÐI EN MINNA UM ATHAFNIR

Spurningin sem hlýtur að vakna við þessar aðstæður er, hvert stefna bresk stjórnarmál? Verkamannaflokkurinn boðar róttækar breytingar á bresku þjóðfélagi, þar sem velferðarkerfið verður stokkað upp og þeir einir njóta góðs af sem eru þess þurfandi. Þessu geta stjórnarandstöðuflokkarnir ekki mótmælt en krafist svara við því hvaða leiðir elgi að fara. Íhaldsflokkurinn hafði vilja en ekki þor til að takast á við velferðarkerfið á valdaárum sínum og bíður í ofvæni eftir því að sjá hvernig farið verði að. Ekkert bólar hins vegar á svörum frá ríkisstjórninni og augljóst að breytingar á velferðarkerfinu hafa ekki verið hugsaðar til enda þó að ekki vanti yfirlýsingagleðina. Efnahagsstefnan er óbreytt og utanríkisstefnan áþekk stefnu fyrri ríkisstjórnar þó betur gangi að vinna með ráðamönnum handan Ermasundsins. Hugmyndafræðilegur ágreiningur milli Verkamannaflokksins og Íhaldsflokksins á valdaárum Thatcher er liðinn undir lok. Átök um ólíka hugmyndastruma sjást sjaldnast innan þingsins nema þegar aldraðir sósíalistar innan raða þingflokks Verkamannaflokksins láta til sín taka. Það gerist þó æ sjaldnar. Þrátt fyrir hringlandann í málflutingi Verkamannaflokksins hefur Íhaldsflokknum ekki tekist að höggva í málflutning hans. Ástæðan er einföld. Íhaldsflokkurinn er samþykkur flestum framkvæmdum á stjórnarheimilinu. Það er helst að afstaðan til Evrópusamrunans skilji flokkana að. Íhaldsflokkurinn er hins vegar ófær um að taka þann stefnumun upp af einhverri festu þar sem hann logar í illdeilum um málið og á yfir höfði sér klofning ef hann beitir sér af hörku fyrir nýrri skeptiskri Evrópastefnu hins unga foringja, William Hague. Upplausnin innan Íhaldsflokksins gerir honum í raun ókleift að ná til annarra kjósenda en í sveitahéruðum Englands og kvenna yfir sextugt.

DEILT UM PERSÓNUR Í STAÐ MÁLEFNA

Átök stjórnmalanna eru því í auknum mæli farinn að snúast um persónur. Persónulegir kostir og gallar stjórnmalamanna eru að verða brennidepill stjórnmaláumræðunnar í stað þeirra hugmynda sem þeir standa fyrir. William Hague notar fyrirspurnatíma Blair í þinginu til að vitkast um framhjáld utanríkisráðherrans, kostnað við veggfóðrun á skrifstofum ráðherra og hvort að ógiftir ráðherrar í sambúð hafi virkilega tekið maka sína með í opinberar ferðir erlendis á kostnað skattborgarana. Forsætisráðherrann hitti beint í mark þegar hann óskaði á dögnum eftir spurningum frá Íhaldsleiðtoganum um menntamál og heilbrigðismál þar sem hann hefur ekki spurt einnar einustu spurningar tengdri þessum málflökkum síðan hann tók við flokksleiðtogaembættinu. Mennta- og heilbrigðismál voru einmitt eldfimustu deilumálin á milli

flokkanna á valdatíma Íhaldsflokksins. Hvar er stefna Íhaldsflokksins, spyrja áður hin svokölluðu flokksblöð Verkamannaflokksins og heimta málefnalegri stjórnarandstöðu til að kleggja á málefnum ríkisstjórnarinnar. Á meðan eru hin hægri sinnaðri blöð sáttt við sitt og hrósa ríkisstjórninni fyrir að halda uppi svipaðri stefnu og fyrri ríkisstjórn.

Stjarna Tony Blairs skín skært innan lands sem utan þar sem flokksleiðtogar systurflokka Verkamannaflokksins horfa öfundaraugum á velgengni flokksins. Það er hins vegar mun erfiðara að átta sig á því hvað hinn nýi Verkamannaflokkur stendur fyrir. Stjórnin boðar breytingar á bresku samfélagi en hvernig framkvæmd þeirra verður er hulin ráðgáta kjósendum sem og ráðamönnum sjálfum.

Höfundur stundar doktorsnám í stjórnmalafraeði við háskólann í Essex í Englandi.

UPPLAUSNIN INNAN ÍHALDSFLOKKSINS GERIR HONUM Í RAUN ÓKLEIFT AÐ NÁ TIL ANNARRA KJÓSENDA EN Í SVEITAHÉRUÐUM ENGLANDS OG KVENNA YFIR SEXTUGT.

